

GÖRÜŞ

İ. Jansügirov adını taşıyan Jetisu Üniversitesi Ekonomi ve Hukuk Fakültesi doktora öğrencisi Moldagalieva Ayjan Sündetovna'nın "Kazakistan Cumhuriyeti'nde organik tarım üretiminin hukuki düzenlenmesi: ulusal ve yabancı deneyimler" konulu, 8D04201 – "Hukuk" eğitim programı kapsamında Felsefe Doktoru (PhD) derecesini almak üzere hazırladığı doktora tezine

Organik gıda ürünlerinin üretimi, günümüzde küresel pazarda hızla gelişen alanlardan biridir. Artan küresel talep koşullarında tarım sektörünün gelişimi, Kazakistan Cumhuriyeti için yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda sosyal açıdan da stratejik bir öneme sahiptir.

Sunulan tezde yazar, organik tarım üretiminin hukuki düzenlenmesinin teorik ve pratik temellerini kapsamlı bir şekilde incelemiştir. Araştırmada Kazakistan Cumhuriyeti mevzuatı ile uluslararası deneyim, özellikle Türkiye Cumhuriyeti'nde organik tarımın hukuki düzenlenmesine ilişkin özellikler karşılaştırmalı hukuk yöntemiyle derinlemesine analiz edilmiştir. Bu durum çalışmanın bilimsel değerini artırmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nde organik tarım, "Organik Tarım Kanunu" ve ilgili diğer mevzuat ile düzenlenmektedir. Bu bağlamda tezde yapılan karşılaştırmalı analiz, iki ülkenin hukuk sistemlerindeki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymakla kalmayıp, aynı zamanda Kazakistan Cumhuriyeti'nde uygulanabilecek etkili hukuki mekanizmaların belirlenmesine de olanak sağlamaktadır.

Teorik ve Pratik Önemi

Bu tez, organik tarım üretiminin hukuki düzenlenmesine ilişkin teorik temelleri genişleterek yeni bilimsel çıkarımlar sunmaktadır.

"Organik", "eko", "bio" ve "ekolojik ürün" gibi kavramların hukuki anlamını sistematik olarak inceleyerek, uluslararası ve ulusal mevzuattaki uygulama özelliklerini karşılaştırmalı hukuk yöntemiyle açıklamaktadır.

Araştırma, Kazakistan'ın hukuk sisteminde organik tarımın geliştirilmesine yönelik teorik bir model oluşturulmasına katkı sağlamaktadır.

Tezin sonuçları, Kazakistan'da organik tarımın hukuki düzenlenmesi alanında somut öneriler olarak uygulanabilir niteliktedir.

Önerilen hukuki mekanizmalar, devlet politikalarının uygulanması ve normatif-hukuki düzenlemelerin geliştirilmesinde pratik bir değer taşımaktadır.

Çalışma, tarım sektöründe hukuki düzenlemelerin güçlendirilmesi yoluyla ekonomik ve sosyal alanlarda etkinliği artırmaya katkıda bulunmaktadır.

«Kazakistan Cumhuriyeti'nde organik tarım üretiminin hukuki düzenlenmesi: ulusal ve yabancı deneyimler» başlıklı doktora tezi, günümüz agrar ve çevre hukuku biliminin en güncel ve önemli konularından birine adanmıştır.

Doktora adayı, organik ürünlerin sınıflandırılmasına ilişkin kavramsal çerçeveyi ayrıntılı olarak inceleyerek “organik”, “ekolojik ürün”, “eko” ve “bio” terimlerinin içeriklerini ve aralarındaki ilişkiyi bilimsel olarak temellendirmiştir. Bu konu günümüzde hem teorik hem de pratik açıdan büyük önem taşımaktadır; zira söz konusu kavramların hukuki statüsü ve kullanım sınırları mevzuatta her zaman açık bir şekilde belirlenmemiştir.

Araştırma kapsamında bu terimlerin uluslararası hukukta, yabancı ülke mevzuatlarında ve Kazakistan Cumhuriyeti'nin yürürlükteki normatif-hukuki düzenlemelerinde kullanım özellikleri karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Sonuç olarak, “organik” kavramının hukuki açıdan daha açık ve standartlaştırılmış bir kategori olduğu; buna karşılık “eko”, “bio” ve “ekolojik ürün” terimlerinin çoğu zaman pazarlama amaçlı kullanıldığı ve hukuki düzenleme düzeylerinin yetersiz olduğu ortaya konulmuştur.

Yazar, organik tarım üretiminin hukuki düzenlenmesine ilişkin ulusal modelin geliştirilmesine yönelik somut ve gerekçeli öneriler sunmuştur. Bu önerilerin bir kısmı, mevzuat oluşturma faaliyetlerinde ve devlet politikalarının uygulanmasında kullanılabilecek niteliktedir.

Tez çalışmasının bilimsel yeniliği ile teorik ve pratik önemi tartışmasıdır. Araştırma sonuçları, agrar hukuk biliminin gelişimine ve organik tarım alanındaki hukuki düzenlemelerin iyileştirilmesine önemli katkı sağlamaktadır.

Çalışmanın yapısı mantıksal açıdan tutarlı olup, içeriği belirlenen amaç ve görevlere tam olarak uygundur. Yazar, bilimsel araştırmanın modern yöntemlerini etkin bir şekilde kullanmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, sunulan doktora tezi belirlenen gerekliliklere tam olarak uygun olup, yazarın Felsefe Doktoru (PhD) derecesini almaya layık olduğu kanaatine varılmıştır.

Prof. Dr. Fethi GEDİKLİ

І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті Экономика және құқық факультетінің докторанты Молдағалиева Айжан Сундетовнанын ««Қазақстан Республикасында органикалық ауыл шаруашылығы өндірісін құқықтық реттеу : ұлттық және шетелдік тәжірибе»» тақырыбындағы 8D04201 - «Құқықтану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған диссертациялық жұмысына

ПІКІР

Органикалық азық-түлік өнімдерін өндіру бүгінгі таңда әлемдік нарықта қарқынды дамып келе жатқан салалардың бірі болып табылады. Әлемдік сұраныстың артуы жағдайында ауыл шаруашылығы саласын дамыту Қазақстан Республикасы үшін тек экономикалық тұрғыдан ғана емес, сонымен қатар әлеуметтік тұрғыдан да стратегиялық маңызға ие. Бұл диссертацияда автор органикалық ауыл шаруашылығы өндірісін құқықтық реттеудің теориялық және практикалық негіздерін жан-жақты қарастырады.

Зерттеуде Қазақстан Республикасының заңнамасы мен халықаралық тәжірибе, әсіресе Түркия Республикасындағы органикалық ауыл шаруашылығын құқықтық реттеудің ерекшеліктері салыстырмалы құқықтық әдісті қолдана отырып, терең талданады. Бұл зерттеудің ғылыми құндылығын арттырады. Түркия Республикасында органикалық ауыл шаруашылығы «Органикалық ауыл шаруашылығы туралы заңмен» және басқа да байланысты заңнамамен реттеледі.

Осыған байланысты диссертацияда жүргізілген салыстырмалы талдау екі елдің құқықтық жүйелеріндегі ұқсастықтар мен айырмашылықтарды ашып қана қоймай, сонымен қатар Қазақстан Республикасында қолдануға болатын тиімді құқықтық тетіктерді анықтауға мүмкіндік береді.

Теориялық және практикалық маңыздылығы

Бұл диссертация органикалық ауыл шаруашылығы өндірісін құқықтық реттеудің теориялық негіздерін кеңейтеді және жаңа ғылыми салдарларды ұсынады. Онда «органикалық», «эко», «био» және «экологиялық өнім» сияқты ұғымдардың құқықтық мағынасы жүйелі түрде зерттеледі, олардың халықаралық және ұлттық заңнамадағы қолданылу ерекшеліктері салыстырмалы құқықтық әдісті қолдана отырып түсіндіріледі.

Зерттеу Қазақстанның құқықтық жүйесінде органикалық егіншілікті дамытудың теориялық моделін жасауға ықпал етеді.

Диссертацияның нәтижелері Қазақстандағы органикалық егіншілікті құқықтық реттеу саласындағы нақты ұсыныстар ретінде қолданыла алады.

Ұсынылған құқықтық тетіктер мемлекеттік саясатты іске асыруда және нормативтік-құқықтық ережелерді әзірлеуде практикалық құндылыққа ие.

Зерттеу ауыл шаруашылығы саласындағы құқықтық реттеуді нығайту арқылы экономикалық және әлеуметтік салалардағы тиімділікті арттыруға ықпал етеді. «ҚР-дағы органикалық ауыл шаруашылығы өндірісін құқықтық реттеу: ұлттық және шетелдік тәжірибелер» атты докторлық диссертация қазіргі аграрлық және экологиялық құқықтағы ең өзекті және маңызды мәселелердің біріне арналған.

Диссертант органикалық өнімдерді жіктеуге байланысты ұғымдық аппаратты жан-жақты талдап, «органик», «экологиялық таза өнім», «эко», «био» терминдерінің мазмұны мен арақатынасын ғылыми тұрғыдан негізді түрде ашып көрсеткен. Бұл мәселе қазіргі таңда теориялық әрі практикалық тұрғыдан өзекті, себебі аталған ұғымдардың құқықтық мәртебесі мен қолданылу шектері заңнамада әрдайым нақты айкындала бермейді.

Автор органикалық ауыл шаруашылығы өндірісін құқықтық реттеудің ұлттық моделін жетілдіруге бағытталған нақты және негізделген ұсыныстар әзірлеген. Ұсыныстардың бірқатары құқық шығармашылық қызметте және мемлекеттік саясатты іске асыру барысында қолдануға жарамды.

Диссертациялық жұмыстың ғылыми жаңалығы, теориялық және практикалық маңыздылығы күмән тудырмайды. Зерттеу нәтижелері аграрлық құқық ғылымының дамуына және органикалық ауыл шаруашылығы саласындағы құқықтық реттеуді жетілдіруге елеулі үлес қосады.

Жұмыстың құрылымы логикалық тұрғыдан дұрыс құрылған, мазмұны қойылған максаттар мен міндеттерге сәйкес келеді. Автор ғылыми зерттеу жүргізудің заманауи әдістерін тиімді пайдаланған.

Жалпы алғанда, ұсынылған диссертациялық жұмыс белгіленген талаптарға толық жауап береді, ал оның авторы тиісті ғылыми дәрежені алуға лайық деп есептеймін.

Профессор Доктор Фетхи ГЕДИКЛИ
/қолы қойылған/ /мөр бар/